

اقبال ناشران به تولید آثار استاندارد

گزارشی از آیین پایانی سیزدهمین جشنواره کتاب رشد

سیزدهمین دوره جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد نیز به پایان رسید. در این دوره ۱۰۷۳ عنوان کتاب به مرحله داوری رسید که از میان آن‌ها ۱۱۷ اثر از ۶۴ ناشر نامزد دریافت جایزه برگزیده و با شایسته تقدیر شناخته شدند. مراسم اختتامیه این دوره از جشنواره روز ۲۹ آذر ۹۵ همانند سال گذشته در ساختمان تاریخی مدرسه دارالفنون و با حضور نویسندگان، ناشران و علاقه‌مندان این حوزه برگزار شد. گزارش این اختتامیه را می‌خوانید:

افزود: «من و همکارانم توفیق داریم در دفتری فعالیت کنیم که به منظور ترویج مطالعه تأسیس شده است. دفتری که بیش از ۵۰ سال پیش دفتر انتشارات آموزشی و سپس دفتر انتشارات کمک‌آموزشی و امور کتابخانه‌ها نام داشت.»

وظیفه این دفتر در آغاز، تولید خواندنی‌های مناسب، مفید، غیراجباری، غیر نمره‌ای و غیر رقابتی بود که در این راستا مجلات پیک را منتشر می‌کرد. این مجلات که روزگاری ۷ عنوان بودند امروز به بیش از ۳۰ عنوان رسیده و با عنوان مجلات رشد منتشر می‌شوند. روزگاری که ادبیات کودک و نوجوان چندان رسمیت نداشت، انگشت‌شمار افرادی که در این حوزه فعالیت می‌کردند هم در مجلات پیک فعالیت داشتند و امروز هم همین‌طور است. همچنین امروزه تعداد زیادی ناشر در این زمینه فعالیت می‌کنند که از این میان بیش از ۷۰۰ ناشر به طور پیوسته با دفتر در ارتباط هستند.»

۲۴ عنوان کتاب مناسب به ازای هر روز آموزشی

ناصری در ادامه درباره تعداد کتاب‌های رسیده به دبیرخانه جشنواره گفت: «امسال ۳۶۳۹ عنوان کتاب مناسب به‌دست ما رسیده است. یعنی ما به ازای هر روز آموزشی ۲۴ عنوان کتاب مناسب معرفی می‌کنیم. هفت عنوان برای دوره ابتدایی، پنج عنوان متوسطه اول، شش عنوان متوسطه دوم، پنج عنوان فنی‌وحرفه‌ای و دو عنوان پیش‌دبستان. برترین‌های این آثار در مجلدی تحت عنوان فهرستگان منتشر و به ۱۰۵ هزار مدرسه کشور به‌طور رایگان اهدا می‌شود.»

وی افزود: «در جشنواره امسال همه کتاب‌های منتشر شده در سال‌های ۹۳ و ۹۴ که در ۴۲۶۶ عنوان به‌دست ما رسیده بود کتاب مناسب بررسی شد. پس از بررسی اولیه ۱۰۷۳ عنوان

در ابتدای مراسم و پس از پخش مستند «کتابخانه فاطمه‌ها» محمد ناصری دبیر جشنواره، ضمن خوش‌آمدگویی به حاضران، جای وزیر آموزش و پرورش را خالی دانست و گفت: «لازم است از وزیر آموزش و پرورش تشکر کنیم که در مراسم معارفه خود نگاه آموزش و پرورش را به پرورش معطوف کردند. امروز دکتر فیض معاون محترم پرورشی وزیر آموزش و پرورش هم در این مراسم حضور دارند. یکی از بسترهای مناسب پرورش، پرداختن به حوزه کتاب و کتابخوانی به شکل واقعی است. مانند کتابخانه فاطمه‌ها، کتابخانه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، کتابخانه‌های عمومی و مساجد کشور. این که کتابخانه را به قرائت‌خانه تبدیل کنیم هنری نیست.»

مدیر دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی با اشاره به بازگشت کتابدارها به مدارس گفت: «کتابخانه چه ارزشی دارد زمانی که آن را به قرائت‌خانه و آماده‌سازی دانش‌آموزان برای کنکور تبدیل کنیم؟ سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به دنبال تولید کتاب‌هایی است که به اشاره و تفصیل کتابخانه‌ها را معرفی می‌کند مانند تفکر و سبک زندگی و تفکر و پژوهش. این مسائل در کتابخانه اتفاق می‌افتد. درود بر دکتر فیض که تأکید کرده‌اید بر کتابخانه و کتابدار. چه خوب است که در تجهیز کتابخانه‌های مدارس از ۲۵ هزار عنوان کتابی که این سازمان با ده‌ها و شاید صدها کارشناس بررسی کرده است انتخاب کنید. امیدواریم در دوره‌ای که شما حضور دارید شوق تولید کتاب‌های تازه در پدیدآورندگان و عشق حضور در کتابخانه‌ها ایجاد شود، چرا که این بخشی از تربیت و پرورشی است که ما به دنبالش هستیم.»

دبیر سیزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد در ادامه با اشاره به تاریخچه دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

کتاب در دایره داوری قرار گرفتند که نهایتاً امروز پانزده اثر برگزیده و هفده اثر تقدیری معرفی خواهند شد.»

اقبال روزافزون ناشران به تولید آثار استاندارد

ناصری به اتفاقات مثبتی که در سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی روی داده اشاره کرد و گفت: «اقبال ناشران به تولید آثار استاندارد رو به رشد است. از سوی دیگر ناشران خصوصی وارد حوزه‌های سخت‌تری شده‌اند که نیازمند سرمایه‌گذاری بیشتری است، مانند تولید کتاب‌های مرجع و دانشنامه‌ها. زمانی برای تولید این کتاب‌ها چشم امید به ناشران دولتی بود اما امروز ناشران خصوصی گوی سبقت را از ناشران دولتی ربوده‌اند. لازم می‌دانم در این بخش از یکی از خادمان مهم حوزه فرهنگ، زنده‌یاد خانم توران میرهادی یاد کنم که در حوزه مدرسه‌داری، کتاب‌های درسی و فرهنگ‌نامه‌نویسی تلاش بسیار داشت و پیشگام بود. این پیشگامی باعث شد امروز فرهنگ‌های متعدد و متنوع حتی برای خردسالان به همت ناشران خصوصی تولید شود.»

محمد ناصری در آخر ناشران را به تولید دیگر اجزای بسته آموزشی تشویق کرد و افزود: «توصیه و خواهش ما این است که ناشران در تولید سایر اجزای بسته آموزشی همت بیشتری به خرج دهند. همچنین در زمینه کتاب‌های جدیدالتالیف انتظار مشارکت بیشتری از ناشران داریم. و نیز امیدواریم صداوسیما نیز کتاب‌های معتبر و برگزیده را تبلیغ کند.»

تصحیح جریان نشر

در ادامه این مراسم حجت‌الاسلام دکتر محی‌الدین بهرام محمدیان، رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در سخنانی به پیشرفت جریان نشر در جهت تولید آثار مناسب اشاره کرد.

وی گفت: «جریان تولید کتاب برای کودکان و نوجوانان و نشر کتاب‌های کمک‌آموزشی و آموزشی در حال تصحیح خود است. خوشحال هستم که هر سال نسبت به سال‌های گذشته گام‌های مثبتی برداشته می‌شود و ما در حال نزدیک شدن به فرهنگ اصیلی هستیم، به طوری که برخی از ناشران که به جریان نشر به‌عنوان تجارت نگاه می‌کنند کم‌کم جای خود را به ناشران واقعی می‌دهند که دغدغه معرفت و بصیرت و علم و دانش کشور را دارند؛ و باید این موضوع را به فال نیک گرفت. ما از کسانی که این مسیر را شتاب می‌دهند قدردانی می‌کنیم.»

رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی از کنکور به‌عنوان علت‌العلل نابه‌سامانی‌های تولیدات فرهنگی و کمک آموزشی یاد کرد و افزود: «یکی از موضوعاتی که تعلیم و تربیت و فرایند یاددهی یادگیری را دچار اختلال می‌کند تولیدات فرهنگی نامناسب است. شاید علت‌العلل این نابه‌سامانی

وجود کنکور باشد. کنکور بسیاری از آسیب‌ها را بر ما تحمیل کرده فرصت‌های سوءاستفاده بسیاری را به دیگران داده است. تا خیمه کنکور فرو ننشیند و طناب‌های کنکور پاره نشود. ما نمی‌توانیم دانش‌آموزان را متناسب با استعدادشان و نیازهای توسعه متوازن کشور به سمت دانشگاه و بازار کار هدایت کنیم. ما باید به علایق دانش‌آموزان، استعدادهای آن‌ها، امکانات و نیازهای توسعه متوازن کشور دقت کنیم.»

کنکور، علت مهم نابه‌سامانی‌های حوزه نشر

حجت‌الاسلام محمدیان دسترسی به تولیدات و آثار مناسب را یکی از حقوق دانش‌آموزان دانست و گفت: «موضوع دیگری که باید به آن توجه داشته باشیم حقوق دانش‌آموزان است. یکی از حقوق دانش‌آموزان و فرزندان ما آن است که آثار مناسب برایشان تولید شود. ما باید در تولید آثار، حقوق دانش‌آموز و مسئولیت خود را بشناسیم. حق دانش‌آموز این نیست که ما برای حساب و کتاب بازار خود از حقوق آن‌ها کم بگذاریم. دانش‌آموزان ما بهترین‌های ما هستند. بنابراین باید در حوزه نشر هم بهترین‌ها را برای آن‌ها فراهم کنیم.»

وی بر پشتیبانی آثار تولیدی ناشی از سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی تأکید کرد و در ادامه گفت: «سند تحول آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی به‌عنوان یک میثاق برای آینده آموزش و پرورش، حداقل تا سال ۱۴۰۴، وجود دارد.

باید آنچه تولید می‌کنیم از سند تحول پشتیبانی کند و مفاهیم آن را توسعه دهد. همچنین مطالب کتاب‌های درسی را تسهیل کند و عمق ببخشد. ایجاد فضای مغایر یا متضاد با آن حوزه می‌تواند آسیب‌های جدی به ما برساند. برنامه درسی ما سیاستی را دنبال می‌کند که براساس آن خلاقیت در دانش‌آموزان ایجاد و نهال ایمان در آن‌ها درونی شود تا بتوانیم آن‌ها را به عمل مؤثر و اخلاق رهنمون شویم. تولید آثاری که بتواند یا بخواهد حافظه‌محوری و توانایی تست‌زنی را تقویت کند، نوعی ایجاد اختلال در برنامه تربیتی مدرسه است. ما همیشه از حافظه‌گرایی یا عدم نهادینه شدن رفتارهای عقلانی در فرزندانمان گلیه می‌کنیم اما از سوی دیگری کارهایی انجام می‌دهیم که ضدنقد‌های خودمان است. ما باید خود پاسبان و صیانت‌کننده محیط فرهنگی و آموزشی‌مان باشیم.»

وی در انتها به تولید کتاب برای مخاطب معلمان، به منظور توانمندسازی آن‌ها اشاره کرد و گفت: «آثاری که تولید می‌کنیم نباید فقط متوجه دانش‌آموزان باشند. باید برای معلمان هم آثاری تولید کنیم و توانمندی‌های معلمان را در فرایند یاددهی یادگیری ارتقا ببخشیم و روش‌های نو را به معلمان ارائه دهیم و تقویت کنیم.»

در بخش پایانی اختتامیه سیزدهمین دوره جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد، برگزیدگان این جشنواره معرفی شدند.